

Dr. sc. Ines Kersan-Škabić,

Izvanredni profesor
Odjel za ekonomiju i turizam
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Marina Banković, dipl. oec.

Odjel za ekonomiju i turizam
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

MALO GOSPODARSTVO U HRVATSKOJ I ULAZAK U EUROPSKU UNIJU

UDK / UDC: 339.92

JEL klasifikacija / JEL classification: F15

Prethodno priopćenje / Preliminary communication

Primljeno / Received: 22. travnja 2008. / April 22, 2008

Prihvaćeno za tisak / Accepted for publishing: 18. lipnja 2008. / June 18, 2008

Sažetak

U radu se prikazuje i uspoređuje razvoj sektora SME u Hrvatskoj i EU. Ističu se problemi razvoja te mjere i aktivnosti poticanja ovog sektora. Poseban je naglasak na izazovima ulaska u EU za hrvatsko malo poduzetništvo, pa autorice prikazuju posebne programe EU-a namijenjene porastu konkurentnosti sektora SME. Posebno se ističu programi CIP za poticanje inovativnosti i Sedmi okvirni istraživački program za poticanje istraživanja. Zaključuje se da je SME sektor u Hrvatskoj postigao dinamičan razvoj i velik udio u zaposlenosti i izvozu, no i dalje ostaje potreba rješavanja prepreka na domaćem tržištu, a paralelno s tim započinjanje i intenziviranje aktivnosti za nastup na jedinstvenomu europskom tržištu.

Ključne riječi: SME, konkurentnost, EU, poduzetništvo

1. UVOD

Cilj je Europskoj uniji je povećati konkurentnost, stvoriti više radnih mjesta i povećati ulaganje u znanje unatoč sve većoj gospodarskoj i razvojnoj raznolikosti zemalja članica. Hrvatska na svojem putu u EU mora zadovoljiti brojne zahtjeve u različitim područjima, a istovremeno nastoji različitim mjerama povećati konkurentnost svoga gospodarstva. Povećanje konkurentnosti nužna je osnova rasta hrvatskog izvoza, ali i mogućnosti ravnopravnog nastupa na otvorenom tržištu i sposobnosti «preživljavanja» u uvjetima jakih konkurentskih pritisaka na domaćem tržištu koji su, zbog procesa multilateralne i regionalne

liberalizacije, sve prisutniji. U postizanju tog cilja ključnu i najveću ulogu imaju mala i srednja poduzeća sposobna kontinuirano i dinamično prilagođavati se tržišnim zahtjevima.

Sektor SME pruža mogućnost primjene suvremenih rješenja i prakse razvijenih zemalja, na kojima su one izgradile svoju gospodarsku snagu i konkurentnost. Prvenstveno se pritom misli na: transfer suvremene tehnologije, davanje većeg značenja ulaganju u istraživanje i razvoj, neprestano inoviranje, lakšu prilagodbu tržišnim promjenama, primjenu najnovijih znanja iz menadžmenta i organizacije, uključivanje u svjetske trgovinske tijekove i, što je vjerojatno i najvažnije, zastupljenost poduzetničkog duha koji stalno pomiče granice poduzeća, gospodarstva, čitave zemlje.

Cilj je radu istražiti obilježja maloga gospodarstva u Hrvatskoj s aspekta ulaska u EU. To znači s jedne strane «ocijeniti» razvoj maloga gospodarstva i usklađivanje zakonodavstva s EU, a s druge strane usporediti prepreke, faktore konkurentnosti i institucionalni okvir koji determinira razvoj ovog sektora u Hrvatskoj i Europskoj uniji. U radu će se istražiti i pregovori u poglavlju Poduzetništvo i industrijska politika, te će se dati prikaz potencijalnih koristi od ulaska u EU. Uz to želja nam je uputiti na nove mogućnosti (korištenje posebnim programima) koje se malim poduzetnicima pružaju ulaskom u EU.

2. OBILJEŽJA MALOGA GOSPODARSTVA U EU I RH

Istraživanja maloga gospodarstva i njegove prilagodbe ulasku u EU u nacionalnim su okvirima malobrojna, no započinjemo njihovim prikazom.

Singer i Lauc (2005.) u studiji «Small and medium-sized enterprises development» prikazuju razvoj SME sektora, probleme s kojima se suočava i istražuju institucionalni okvir, pristup izvorima financiranja te daju preporuke za daljnji razvoj. Istraživanje je vrlo kompleksno i daje potpunu sliku o sektoru SME u Hrvatskoj 2003. godine.

M. Škrić (2005.) istražuje definiciju, broj, strukturu, učinkovitost i financijske pokazatelje hrvatskoga malog gospodarstva, te ih komparira s EU. Uz to daje primjere Austrije, Belgije, Nizozemske i Velike Britanije i faktore koji u tim zemljama utječu na razvoj maloga gospodarstva.

U studiji „Pristupanje Europskoj uniji: očekivani ekonomski učinci“ (EIZ, 2007.) u jednom se dijelu istražuje malo gospodarstvo, prikazuje se ispunjavanje zahtjeva Europske povelje, te se predviđaju koristi i troškovi ulaska u EU za malo gospodarstvo.

Iako postojeći radovi analiziraju strukturu maloga gospodarstva u Hrvatskoj, i ovaj rad će započeti na taj način iz razloga što je ovaj sektor vrlo dinamičan pa vremenski odmak od nekoliko godina itekako utječe na pokazatelje.

Malo gospodarstvo obuhvaća male i srednje poduzetnike te obrtnike, a definira se ovisno o broju zaposlenih, godišnjem prometu (ili ukupnoj aktivi) i prihodu¹, te je veoma bitno i u Hrvatskoj i u Europskoj uniji.

Malo gospodarstvo u Hrvatskoj

Zbog rješavanja ratnih, tranzicijskih i privatizacijskih problema, Hrvatska je relativno dugo zanemarivala potrebe sektora maloga gospodarstva. Postavši svjesna njegova značenja u suvremenim, svjetskim okvirima, a time i u Hrvatskoj, tek je 2002. godine pristupila donošenju zakonske regulative u kojoj će mala i srednja poduzeća nalaziti svoje uporište.

Ključni korak bio je donošenje Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva. Tim su se Zakonom uredile osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju maloga gospodarstva, te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Ujedno, kao ciljevi razvoja maloga gospodarstva postavljeni su:

- povećanje zapošljavanja,
- povećanje izvoza i prilagodba svjetskom tržištu,
- povećanje učinkovitosti, kvalitete i konkurentnosti malog gospodarstva,
- istraživanje, razvoj i primjena suvremenih tehnologija i inovacija,
- povećanje broja subjekata u malom gospodarstvu,
- poticanje djelatnosti koje ne onečišćuju okoliš².

Malo gospodarstvo u Hrvatskoj uključuje više od 78.000 trgovačkih društava i čini 99% registriranih poslovnih subjekata u Hrvatskoj. Sektor SME stalno generira sve veći i brži rast – u samom broju poduzetnika, ali i zaposlenima, приходima, dobiti. Malo gospodarstvo sve više postaje sektor koji potiče i pokreće cjelokupnu nacionalnu ekonomiju.³

---

¹ Više o definicijama mikro, malih i srednjih poduzeća u EU vidi u: Small and medium sized enterprises(2004.)(online). Dostupno na [www.europarl.europa.eu/registre/etudes/fiches_techniques/2004/041400/04A_FT\(2004\)041400_EN.doc](http://www.europarl.europa.eu/registre/etudes/fiches_techniques/2004/041400/04A_FT(2004)041400_EN.doc), a u Hrvatskoj vidi u: Odluka o proglašenju zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (online). Dostupno na:

www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0630.htm ; Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (2006.)(online). Dostupno na: www.sabor.hr/fgs.axd?id=6412

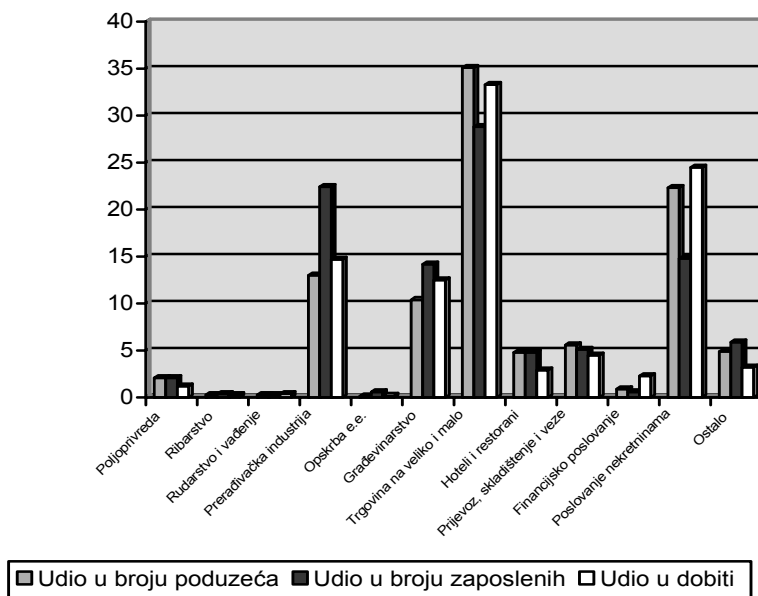
² Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (online). Dostupno na: www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0630.htm

³ Ako se usporede podaci za 2006. i 2002. godinu, vidi da se broj poduzetnika maloga gospodarstva u navedenom razdoblju povećao za 23,4%, broj zaposlenih za 17%, ukupni prihodi za 44,2% a konsolidirani financijski rezultat za čak 43,86%. Razlog takvu visokom rastu konsolidiranoga financijskog rezultata uz rast dobiti jest i pad gubitka nakon oporezivanja za 6,8%.

Međutim, produbi li se analiza na pokazatelje u pojedinim djelatnostima, situacija nije više toliko idealna. Razlog tomu jest raslojavanje među djelatnostima. Poduzetnici su se s vremenom koncentrirali tek u nekoliko djelatnosti u kojima su prepoznali potencijal širenja tržišta i vjerojatno su naišli na najmanje prepreka na putu do ostvarenja svog cilja. Tako, primjerice, s jedne strane imamo trgovinu na veliko i malo koja, kao najpropulzivniji sektor u RH, zauzima čak 35% ukupnog broja poduzetnika, dok opskrba električnom energijom zauzima tek 0,16%.

Nadalje, dodamo li trgovini još tri djelatnosti koje prednjače po broju poduzetnika - poslovanje nekretninama s 22%, prerađivačku industriju s 13,2% i građevinarstvo s 10,35%, dolazimo do podatka da na te četiri djelatnosti otpada čak 80,55% ukupnog broja poduzetnika. (<http://hgk.biznet.hr/hgk/>)

Prema broju zaposlenih, također dominiraju te četiri djelatnosti, s time da najveći udio otpada na trgovinu s 28,8% i na prerađivačku industriju 22,4%.

Grafikon 1. Udio malog gospodarstva u broju poduzeća, zaposlenosti i dobiti u 2006. godini

Izvor: hgk.biznet.hr/hgk/tekst.php?a=b&page=tekst&id=1857

Uz raslojavanje po djelatnostima, u malom gospodarstvu RH prisutno je i regionalno raslojavanje, s izrazitom dominacijom Grada Zagreba. Tako je u Gradu Zagrebu prema broju tvrtki koncentrirano 33% cjelokupnoga malog poduzetništva, u Splitsko-dalmatinskoj županiji već znatno manje - 10,9%, zatim u Primorsko-goranskoj 9,4%, Istarskoj 9,2%, Osječko-baranjskoj 4,3% i

Zagrebačkoj županiji 6%. Na preostalih 15 županija dolazi 27,2%. Prevlast Grada Zagreba postoji i u drugim pokazateljima maloga gospodarstva – u ukupno ostvarenim prihodima, u dobiti, u gubicima, u izvozu, u uvozu, u ulaganjima, u broju zaposlenih (Lozić, 2007.).

3. SME I PODUZETNIŠTVO U HRVATSKOJ I EU

S obzirom na skorašnji ulazak Hrvatske u EU i na proces sveobuhvatnih reforma koje zahtijeva punopravno članstvo, postoji potreba da se usporedi zatečeno stanje u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

Međutim, je li to moguće?

Valja imati na umu da se u ovom slučaju radi, s jedne strane, o maloj, tranzicijskoj zemlji, a, s druge strane, o integraciji 27 zemalja članica koja na razini zajednice provodi određene programe, ali uz to svaka država članica ima obvezu provoditi svoje mjere i politike poticanja razvoja SME sektora u nacionalnim okvirima, a sve u skladu s pravnom legislativom EU-a. Ipak, težnja je Hrvatske da postane dijelom toga razvijenog sustava, a i malo je gospodarstvo karakterističan sektor, koji je već podjednako dobio na važnosti i u RH i u EU, pa se tako može, a i preporučuje usporediti neke temeljne pokazatelje, poput udjela maloga gospodarstva u ukupnom gospodarstvu, udjela zaposlenih u malom gospodarstvu, prepreke s kojima se malo gospodarstvo suočava te TEA indekse kao mjeru postojanja poduzetničkog društva. Dobro je i s obzirom na skorašnji ulazak Hrvatske i EU uvidjeti i analizirati što to EU pruža malim poduzetnicima više od politike u nacionalnom okviru.

Gledajući udio maloga gospodarstva u ukupnom broju poduzetnika, razlika je vrlo mala jer je udio u Hrvatskoj 99,4%⁴, u EU iznosi 99,8%. Malo gospodarstvo u Hrvatskoj postalo je gotovo jednako važno kao i u okviru EU, o čemu govore slični udjeli SME sektora u broju poduzeća i zaposlenosti.

Ukupan broj poduzeća maloga gospodarstva u EU je 23 milijuna i zapošljavaju više od 100 milijuna radnika.

---

⁴ Financijski rezultati poslovanja malog gospodarstva za 2006. godinu (2007.)(online). Dostupno na: <http://hgk.biznet.hr/hgk/fileovi/10721.doc> (17. 10. 2007.)

Tablica 1.

Pokazatelji značenja SME u Hrvatskoj i Europskoj uniji u 2006. godini

	Udio SME u broju poduzeća	Udio SME u dodanoj vrijednosti	Udio SME u izvozu	Udio SME u broju zaposlenih	TEA indeks	Motivacijski indeks (TEA prilika/ Tea nužnost)
EU-27	99,8	56,9	...	66,7	5,46	5,5**
Hrvatska	99,4	44,0*	40,5	64,8	7,27	1,43

* Udio u BDP-u

** Podatak se odnosi na sve GEM zemlje.

Izvor: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/facts_figures.htm

Uz razvoj maloga gospodarstva povezuje se poduzetništvo i poduzetnički duh koji pokreće osnivanje takvih poduzeća te potiče pojedince da započnu vlastiti posao koji se može, ovisno o tržišnoj situaciji, proširiti i potaknuti osnivanje novih poduzeća ili obrta. Upravo se taj poduzetnički duh mjeri TEA indeksom.⁵

Prema TEA indeksu, hrvatska se poduzetnička aktivnost poboljšava s 3,62 (2002.) na 7,27 (2007.). Ono u čemu je Hrvatska još uvijek „slaba“ jest odnos TEA prilika/TEA nužnost, koji iznosi 1,43, dok je on za sve zemlje koje uključuje GEM istraživanje 5,5. Potrebno je probuditi poduzetnički duh u ljudima različitim mjerama i poticajima kako bi se krenulo u dostizanje standarda Europske unije. Za očekivati je da će u budućnosti razlike među regijama i dalje postojati, no pomoću programa i potpore manje razvijenim regijama koji se proteklih godina provode izgledna je mogućnost da te razlike dobiju tendenciju postupnog smanjivanja. Da bi se te prognoze ostvarile i da bi se stav prema poduzetništvu u Hrvatskoj poboljšao, potrebno je posebno poraditi na unapređivanju poduzetničke okoline, koja prema GEM izvješću nije iznimno ohrabrujuća.

Zapravo, gotovo svi elementi koji se uzimaju u obzir pri ocjenjivanju poduzetničke okoline, ocijenjeni su ocjenom nižom od tri (3).⁶ *Među tim elementima nalaze se:*

- poslovna i stručna infrastruktura.....2,92,
- obrazovanje nakon srednje škole.....2,86,
- financijska potpora.....2,68,

⁵ TEA indeks utvrđuje odnos broja poduzetnika čija je poduzetnička aktivnost kraća od 42 mjeseca, na 100 stanovnika, a sastoji se od dva podindeksa TEA Prilika (broj poduzetnika na 100 odraslih stanovnika, u dobi od 18 do 64 godine, koji su se odlučili za poduzetničku aktivnost jer su uočili poslovnu priliku) i TEA Nužnost (broj poduzetnika na 100 odraslih stanovnika, u dobi od 18 do 64 godine, koji su se odlučili za poduzetničku aktivnost natjerani situacijom u kojoj su se našli, npr. nezaposlenost, nemogućnost pronalaska zaposlenja).

⁶ Ocjena 3 se uzima kao svojevrsna granica izvrsnosti u GEM izvješću.

▪ vladini programi.....	2,64,
▪ zaštita intelektualnog vlasništva.....	2,63,
▪ Vladine politike – potpore.....	2,41,
▪ otvorenost i konkurentnost na unutarnjem tržištu – ulazne barijere.....	2,30,
▪ obrazovanje u osnovnim i srednjim školama.....	2,21,
▪ transfer I&R.....	2,19,
▪ Vladine politike – regulativa.....	2,17.
<i>Ocjenama iznad tri ocijenjeni su samo:</i>	
▪ pristup fizičkoj infrastrukturi.....	3,75,
▪ otvorenost i konkurentnost na unutarnjem tržištu – dinamika promjena.....	3,47
(Singer, 2007).	

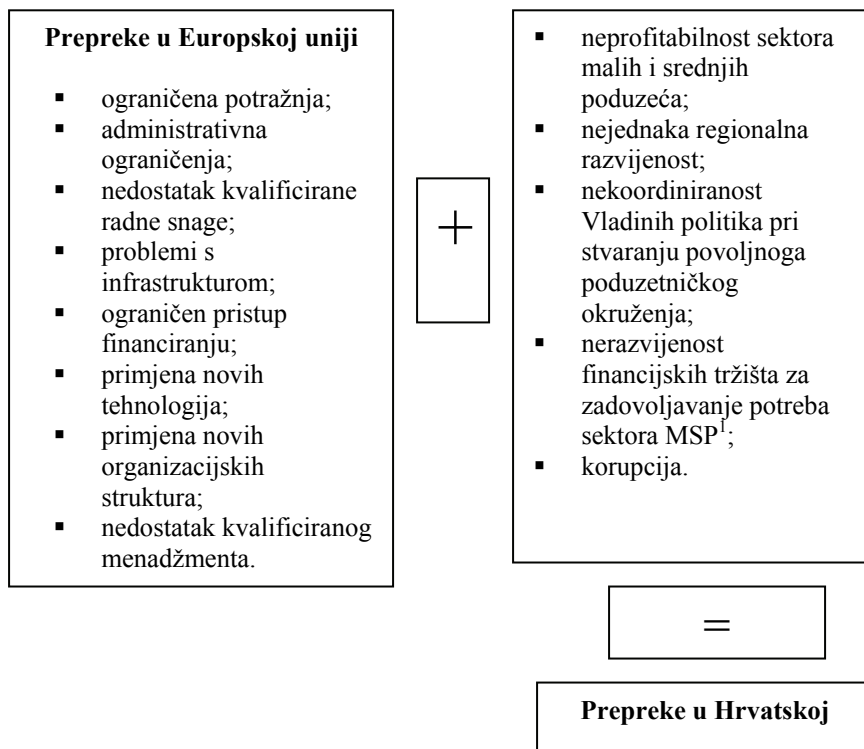
Na temelju navedenoga, te uz podatak da je Svjetska banka pri istraživanju „Lakoće poslovanja“ (*Doing business*, 2008) u 178 zemalja svijeta Hrvatsku svrstala u drugu polovicu, odnosno na 97. mjesto, postaje jasno da je potrebno uložiti dodatan napor kako bi RH djelovala poticajno na poduzetništvo, a time i na malo gospodarstvo. Među promatranim komponentama Hrvatska ima najlošiji rang u segmentu Dealing with Licenses, Employing workers i Protecting Investors.⁷

Prepreke za SME u RH i EU

Sljedeće bitno pitanje koje je potrebno raspraviti odnosi se na prepreke za djelovanje SME u Hrvatskoj i EU.

Iako je EU golemo jedinstveno tržište od gotovo pola milijuna stanovnika koje se temelji na slobodnom kretanju roba i usluga, ali i proizvodnih faktora, to ne znači da su uvjeti poslovanja malih i srednjih poduzeća idealni. I na tom se tržištu poduzetnici suočavaju s određenim barijerama (slika 1.), gdje se ističu već jako dobro poznata ograničenja s kojima se susreću i hrvatski poduzetnici. No, uz ta ograničenja za hrvatsko su tržište karakteristične dodatne poteškoće što rezultiraju dijelom iz tranzicijskog razdoblja, a dijelom iz nedostatno razvijenog sustava praćenja i potpore razvoja maloga gospodarstva.

⁷ <http://www.doingbusiness.org/economyranking>

Slika 1. Prepreke za djelovanje sektora SME u Europskoj uniji i Hrvatskoj

Izvor: http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/2007/02_summary_en.pdf; Jačanje malih i srednjih poduzeća radna skupina(2003.)(online). Dostupno na: http://nvk.multilink.hr/dokumenti/127___Ja%C4%8Danje%20malih%20i%20srednjih%20poduze%C4%87a.pdf

Upravo se iz navedenih barijera može objasniti spomenuta razlika. U poduzetničkom raspoloženju koje ne može biti na razini razvijenih zemalja jer je zapravo biti mali poduzetnik vrlo rizičan izbor i vrlo upitna uspješnost poslovanja, koja je često rezultat užega i šireg poslovnog okruženja.

Europska je unija zato postavila ambiciozan cilj – do 2012. smanjiti administrativne troškove za 25%, čime bi se ostvario porast u BDP–u od 1,5%, ili 150 mlrd eura.⁸ Da bi se to ostvarilo, potrebno je da podjednako napore ulože Europska unija i zemlje članice. Pritom valja voditi računa o tome da se uklone ili promijene nepotrebni propisi, ali i da se pri donošenju novih vlasti povode za principom „Misliti najprije na male“. Ono što je za početak učinjeno jest da se je

⁸ Reducing administrative costs(2007.)(online). Dostupno na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l10101.htm>

u 2006. godini povuklo iz primjene 68 zakona, a u 2007. godini još dodatnih deset. Također se pojednostavljuje velik broj zakona radi poboljšanja okruženja malom gospodarstvu⁹.

Od ostalih aktivnosti koje treba spomenuti i koje su važne za poslovanje i postojanje SME-a jesu:

- poticanje poduzetništva – posebni poticaji ciljnim skupinama,¹⁰ ali i uvođenje poduzetništva u obrazovni sustav, što se smatra iznimno važnim za stvaranje novih, poduzetničkih generacija,
- jačanje unutarnjeg tržišta Europske unije – nastoje se potaknuti poduzeća na veći izvoz u druge zemlje članice, zato se pristupa uklanjanju svih postojećih tržišnih barijera, potiče se standardizacija, uklanjaju tehničke barijere, veće sudjelovanje subjekata maloga gospodarstva u procesu javne nabave, i to na međunarodnoj razini,
- poticanje poduzeća na skrb o okolišu i provođenje društveno odgovornog poslovanja, sukladno ciljevima Lisabonske strategije.

Što Hrvatska poduzima za rješavanje specifičnih prepreka koje postoje na njezinu tržištu?

Budući da je korupcija jedna od glavnih barijera u Hrvatskoj, zanimljivo je pogledati indeks percepcije korupcije koji godišnje objavljuje Transparency International¹¹, prema kojemu se Hrvatska 2005. godine nalazila na 70. mjestu s indeksom od 3,4, dok je Zapadna Europa kao regija te iste godine dobila ocjenu od 6,67 (Aras, 2007.). Hrvatska je i 2006. godine ocijenjena istim indeksom, ali se pomaknula na 69. mjesto.¹² Korupcija, očito, značajan je problem u funkcioniranju hrvatskog društva, a time i gospodarstva, te zahtijeva poduzimanje odlučnih koraka radi njezina rješavanja.

Problem koji se definira kao jedan od najbitnijih u RH, kao i u EU, jest složena administracija, zbog čega se kontinuirano provode mjere pojednostavnjivanja, kao što je to u Hrvatskoj „Hitrorez“. Ujedno se neprestano nastoji olakšati osnivanje poslovnih subjekata kako bi se što veći broj stanovnika potaknuo na poduzetničku aktivnost. Formiranjem *one-stop-shop* u gotovo svim zemljama Europske unije broj dana potrebnih za osnivanje sveden je u prosjeku na 10,15 – 12,77,¹³ dok se u Hrvatskoj preko HITRO.HR-a poslovni

---

⁹ Putting SME first(2007.)(online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/sme_pack_en.pdf

¹⁰ Ženama, mladima, manjinama

¹¹ Na ljestvici Transparency Internationala vrijednosti se kreću od 0 – potpuna korupcija, do 10 – nikakva korupcija.

¹² TI: Indeks korupcije u Hrvatskoj isti kao lani (2006.)(online). Dostupno na: www.pravosuđe.hr/Download/2006/11/06/TI_indeks_korupcije_u_Hrvatskoj_isti_kao_lani.doc

¹³ Assessment of compliance with the 2006 spring council conclusions for start – ups(2006.)(online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/start-ups/onestop2006.pdf.

subjekt može registrirati u prosjeku za 7 – 10 dana.¹⁴ Ipak, treba napomenuti da se prethodno navedeni prosjek Europske unije odnosi na EU27, dok se u većini starih zemalja članica EU-a poduzeće može osnovati za 1 – 7 dana.¹⁵

Problemi s kojima se malo gospodarstvo Hrvatske i Unije suočavaju gotovo su jednaki, uz određene iznimke; međutim, ono što treba razlikovati jest s koje se razine dostignutog razvoja ti problemi promatraju, te koliko su ti isti problemi prepreka Hrvatskoj ili Europskoj uniji.

Ono što je tako očito jednako jest da usprkos nekim pokazateljima koji daju dojam da hrvatsko malo gospodarstvo može konkurirati europskomu, ostaje još uvijek relativno velik jaz koji Hrvatska mora premostiti.

U svrhu toga, ali i nastojanja da postane članicom Europske unije, Hrvatska kontinuirano provodi promjene i prilagodbe. Zbog toga će se u nastavku dati osvrt na dostignutu razinu usklađenosti hrvatskoga malog gospodarstva s europskim, na mjere kojima se usklađivanje obavlja i u konačnici na to isplati li se za malo gospodarstvo da Hrvatska postane članicom Europske unije.

4. PREGOVORI I USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA

Pravna stečevina Zajednice unutar poglavlja Poduzetništvo i industrijska politika sastoji se većinom od načela, politika i preporuka koje su sadržane u priopćenjima, preporukama i zaključcima Vijeća.¹⁶ Važnu ulogu imaju i radionice te ekspertne grupe u kojima se razlažu problemi i daju rješenja. U konačnici, temeljnu ulogu u reguliranju malog gospodarstva ima revidirana Lisabonska strategija, Europska povelja za malo gospodarstvo i definicija MSP-a. Republika Hrvatska je u tom pogledu na dobrom putu za potpuno usklađenje. S obzirom na to da je prihvatila Povelju, a usklađivanje je izvršeno i na području definicije MSP-a, s jedinom razlikom u krovnim iznosima prihoda i aktive. Prihvaćanjem Povelje Hrvatska se obvezala na stvaranje pogodnoga poduzetničkog okruženja u kojemu će malo gospodarstvo moći prosperirati. Iako s jedne strane Povelja nameće obvezu, pokazala se iznimno korisnom jer daje smjernice kako urediti sektor maloga gospodarstva, pa se otvaranjem pregovora ne zahtijevaju nikakve dodatne obvezne mjere. Ujedno, omogućava se Hrvatskoj da pri izradbi planova i programa pođe od prioriteta koji su Europskoj uniji najvažniji, te da tako učini svoj put prilagodbe kraćim.

Usklađivanje zakonodavstva temelj je od kojega se kreće, no s obzirom na to da se malo gospodarstvo u Europskoj uniji uglavnom temelji na „mekoj“ pravnoj stečevini, Hrvatska je nešto lakše provela usklađivanje na tom

¹⁴ Korisnički telefon HITRO.HR -a

¹⁵ Tako, u Portugalu i Belgiji je za osnivanje poduzeća potrebno 1 – 1,5 dana, dok je novijim zemljama članicama poput Češke potrebno 42 – 56 dana.

¹⁶ Izvješće o analitičkom pregledu Poglavlje 20. – Poduzetništvo i industrijska politika(2006.)(online). Dostupno na:

http://www.eu-pregovori.hr/files/pdf_screening/IZVJESCE%20EK%20-%20poglavlje%2020.pdf

području, ali ipak stalno vodeći računa da u sve svoje politike i programe uključi smjernice Povelje i ostalih programa i politika EU-a namijenjenih SME.

Dakle, Hrvatska u prilagođavanju maloga gospodarstva Europskoj uniji ne mora samo voditi računa da dostigne njezinu razinu već i da ide u smjeru uklanjanja prepreka koje je Unija prepoznala, a koje su i sastavni dio okruženja hrvatskog SME. Usklađivanjem maloga gospodarstva, Hrvatska radi na svojoj i, jednoga dana, europskoj konkurentnosti. Mjere kojima se usklađivanje SME-a provodilo proteklih godina, a koje ujedno predstavljaju poticanje hrvatskoga malog gospodarstva mogu se sažeti u sljedećem:

- uznapredovalo je elektroničko poslovanje, čime se pridonijelo pojednostavljenju poduzetničkog okruženja; s radom je započeo e-obrt, Poslovni navigator, u sklopu Financijske agencije i e-PDV, e-Regos, e-plaćanje;
- izvori financiranja postali su pristupačniji, iako još uvijek treba poraditi na mikrokreditiranju, fondovima rizičnog kapitala i ostalim vanjskim izvorima financiranja, isključivši banke; iako i Unija ocjenjuje korištenje fondovima rizičnog kapitala, poslovnim anđelima i sl. nedovoljnim, situacija je daleko bolja nego u Hrvatskoj, zbog čega se na ovom području treba posebno potruditi; ipak se radi o kapitalu, koji je temelj svakog poslovanja;
- potiču se subjekti maloga gospodarstva na prihvatanje standarda propisanih u EU, zbog jednostavnijeg pristupa unutarnjem tržištu, a potiče se i stvaranje konkurentnosti kako bi izdržali u jakoj konkurenciji;
- iznimno velik korak ostvaren je na području regulative; administrativne prepreke smanjene su, a skratio se i broj dana potrebnih za osnivanje trgovačkog društva ili obrta; rezultat je to uspješnih projekata HITRO.HR i HITROREZ. S obzirom na to da je administracija druga najvažnija prepreka u Europskoj uniji, uspjeh na tom području dobiva na značenju jer i sama Unija potiče svoje zemlje članice da smanje regulativu, čime se postiže komplementarnost s mjerama koje provodi Komisija.

Ipak, Hrvatska ima još uvijek područja na kojima je potrebno poboljšanje, a to su:

- slabo funkcioniranje pravne države, visoka stopa korupcije koja obeshrabruje poduzetništvo jer povećava neizvjesnost, rizik i troškove poslovanja,
- sporost pravosuđa,

- pojedine sastavnice gospodarske politike.¹⁷

Kad se sagleda čitav sustav potpore i uređenja maloga gospodarstva u EU, uočava se mnoštvo institucija na različitim razinama vlasti, a njihov rad upotpunjuju i različite nevladine organizacije.

I Hrvatska je razvila relativno velik broj institucija različitih ovlasti u malom gospodarstvu. To će biti od značenja pri ulasku u Europsku uniju, kad upravo prisutnost institucija, ali i njihova stručnost i pripremljenost budu presudni za dobivanje sredstava iz EU-fondova. Zbog toga je u ovomu pretpristupnom razdoblju potrebno jačati institucionalnu platformu maloga gospodarstva.

Pomoć u tomu pruža i Europska unija preko svojih predstavništva, pretpristupnih fondova i postupnim ugrađivanjem europske mreže maloga gospodarstva u Hrvatsku. Tako već sada u Hrvatskoj djeluju *Euro info centri* i Inovacijski relejni centri – važni čimbenici u komunikaciji sa MSP–om te posrednici u provedbi različitih programa, politika i poticaja.

5. KAKO POVEĆATI KONKURENTNOST SME?

Konkurentnost svoj temelj ima u mikroekonomskoj sferi, gdje u razvijenim zemaljama malo gospodarstvo dominira (ima veći dio BDP-a, zaposlenosti i prihoda), pa tako, kad se govori o mjerama za porast konkurentnosti, moramo se usmjeriti na one prihvatljive za takvu vrstu poduzeća (i obrta). Budući da je konkurentnost dinamična pojava i koncept, zemlje mogu povećati svoju razinu prosperiteta bržim poboljšanjem poslovnog okruženja i poduzetničkih zahtjeva u odnosu prema svojim konkurentima.

U mikroekonomskom dijela revidirane Lisabonske strategije glavni naglasak daje se znanju i inovacijama te razvoju Europe u privlačnije mjesto za investiranje i rad. Zbog toga se sve zemlje susreću s potrebom većeg izdvajanja za istraživanje i razvoj (3% BNP-a)¹⁸ kao putu k većoj razini inovativnosti, poboljšanje poslovnog okruženja i unapređenje vještina. Svaka zemlja zacrtala je vlastite mjere kako postići ciljeve, no u tome im pomaže i Europska komisija s posebnim programima namijenjenima svim članicama (A. Boromisa & V. Samardžija, 2007.).

Iako ključni faktori konkurentnosti poduzeća proizlaze iz same efikasnosti proizvodnje i proizvodnosti, na nju utječe i ekonomsko i političko okruženje zemlje. Makroekonomska stabilnost utječe na investicijsku aktivnost i na njihovu efikasnost, ali i na priljev inozemnog kapitala prijeko potrebnoga u situacijama nedostatnih domaćih izvora. Globalizacijski proces i integracijske aktivnosti zemlje vode uklaňanju barijera za što je potrebna pripremljenost

¹⁷ Pristupanje Europskoj uniji: očekivani ekonomski učinci(2007.)(online). Dostupno na: <http://www.eizg.hr/AdminLite/FCKeditor/UserFiles/File/PRISTUPANJE-EUROPSKOJ-UNIJI-1.pdf>

¹⁸ Pri čemu se naglasak stavlja na poticanje privatnog sektora u financiranju istraživanja i razvoja.

domaćih poduzeća koja se očituje kroz sposobnost konkuriranja, pa ovi procesi zapravo znače imperativ porasta proizvodnosti i efikasnosti jer u suprotnomu dolazi do gubitaka i, u konačnici, do zatvaranja poduzeća. Politička stabilnost i povjerenje u pravnu državu bitni su za dugoročna ulaganja zato što one određuju mnoge aspekte poslovnog okružja (zakoni, carine i sl.).

Temelj današnjega odnosa prema malom gospodarstvu u EU leži u „Modernoj europskoj politici malog gospodarstva“. Bit je te politike postaviti malo gospodarstvo u središte svih događanja i politika, i to ne samo na razini Europske unije, već i na razini zemalja članica. Ovom politikom zaživjelo je u pravom smislu načelo „misliti najprije na male“. Ipak, uz isticanje i naglašavanje važnosti maloga gospodarstva moderna politika predlaže aktivnosti na pet ključnih područja:

- smanjenje administracije,
- poboljšanje pristupa MSP-a unutarnjem tržištu EU,
- promicanje poduzetništva,
- jačanje potencijala rasta maloga gospodarstva,
- stvaranje i jačanje dijaloga s malim gospodarstvom.

Provedbom mjera na ovim područjima nastoji se doći do samog cilja moderne politike – oslobađanja neiskorištenih potencijala maloga gospodarstva, potencijala koji dovode do konkurentnosti u Europskoj uniji.

Učinci moderne politike maloga gospodarstva već su primjetni, iako je ona relativno nova - datira iz 2005. godine. Pomaci su ostvareni primjerice na području administracije ili promicanja poduzetništva, no ono što je ipak najvažnije - uspjelo se potaknuti zemlje članice da malom gospodarstvu daju zasluženno mjesto. U skladu s time, krenule su, svaka na svoj način, s mjerama poticanja, poput stvaranja tijela koje će predstavljati malo gospodarstvo, razvoja dijaloga s SME - sektorom, poboljšanja poslovnog okruženja, razmatranja učinka legislative na malo gospodarstvo.¹⁹

Uključivanje zemalja članica u mjere za poticaj maloga gospodarstva od značenja je jer se time postiže komplementarnost s mjerama Europske unije, što u konačnici dovodi do boljih rezultata. Područje na koje je svakako potrebno dodatno se fokusirati i poticati - jesu inovacije. Posebno to dolazi do izražaja uspoređujući se situacija u RH s Europskom unijom, koja u svojim temeljnim programima za razdoblje 2007. – 2013. godine gotovo ključno mjesto daje istraživanju, inovacijama i društvu znanja. Hrvatska bi trebala zato iskoristiti, sudjelovanje u Sedmom okvirnom programu, oživjeti svoju inovacijsku politiku koja je nužna u današnjim uvjetima tehnološkog zaostajanja i odumiranja

---

¹⁹ Small and medium sized enterprises – Key for delivering more growth and jobs. A mid-term review of modern SME policy(2007.)(online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/com_2007_0592_en.pdf (24.11.2007.)

znanstvene i istraživačke aktivnosti. Uz društvo znanja vezan je i obrazovni sustav, koji također u Hrvatskoj treba osuvremeniti, povezati s gospodarstvom i uključiti poduzetništvo u edukaciju od najranijih dana.

Hrvatska je dakle, usprkos nekim područjima na kojima je potreban daljnji napredak, učinila već velik korak prema europskim standardima i smjernicama u području maloga gospodarstva.

Što konkretno provodi Europska unija?

Europska unija, stavljajući malo gospodarstvo u središte svojih nastojanja, definira mjere, poticaje, radionice. Kao i prije, najznačajniji izvor sredstava za malo gospodarstvo ostaju strukturni fondovi preko koji se čak 16 - 18% ukupnih sredstava kojima raspolažu, raspoređuje na SME.

Novost, pak, predstavljaju dva programa CIP – Program za inovacije i konkurentnost Europske unije i Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj. Oni su zapravo nastavak Višegodišnjeg plana za malo i srednje gospodarstvo primjenjivanoga u razdoblju između 2001. i 2006. godine te Šestog okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj.

Program za inovacije i konkurentnost Europske unije uzdiže malo gospodarstvo na razinu gdje ključnu ulogu za napredak i konkurentnost uz osiguranje izvora financiranja imaju inovacije, ali polazeći od značajnja informacijskih tehnologija i novih izvora energije, a sve to radi postizanja cilja definirana Lisabonskom strategijom. Ovom se programu koji traje od 2007. do 2013. godine namijenilo 3,6 mlrd eura.²⁰

CIP se temelji na tri stupa:

1. stup - poticanje poduzetništva i inovacija (EIP) kojemu pripada 60% proračuna, ili 2,170 milijarde eura;

2. stup – informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi (ICT), na koje otpada 20% proračuna, ili 730 milijuna eura;

3. stup – inteligentna energija (IEE), na koji također dolazi 20% proračuna ili 730 milijuna eura.²¹

Za malo gospodarstvo i njegov prosperitet svakako je najvažniji prvi stup, koji ujedno participira s najvećim postotkom u proračunu. Logičan je to slijed koncentracije Europske unije na malo gospodarstvo. Ovim se programom, zapravo, uvelike potpomaže SME, što se najbolje ogleda u financijskim instrumentima što se malom gospodarstvu stavljaju na raspolaganje, zatim u pružanju potpornih poslovnih usluga te u podršci inovacijama osnivanjem klastera, sektoralnim povezivanjem i javno-privatnim partnerstvom. U biti,

²⁰ CIP – program za inovacije i konkurentnost Europske unije(2007.)(online). Dostupno na: http://www.euroinfo.hr/index.php?page=category&cat_id=75&parent=30

²¹ Seventh framework programme (2007 to 2013): Building the Europe of knowledge(2006.)(online). Dostupno na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/i23022.htm>

Program za inovacije i konkurentnost je krovni program za malo gospodarstvo u razdoblju od 2007. do 2013. godine, a obzirom na njegovu strukturu, razrađenost i posebice sredstva koja su mu namijenjena, predstavlja dobar temelj za bolju budućnost.

Iako zaseban program, 7. okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj, dio je CIP-a, i to onog dijela koji potiče istraživanje i inovacije. Svrha je programa poticanje znanstvenog istraživanja i tehnološkog razvoja Europske unije.²² Glede strukture programa, postoje četiri područja koja se na različite načine bave pitanjima istraživanja i izgradnje istraživačke infrastrukture – Suradnja, Ljudi, Ideje i Kapaciteti. Iako sva područja utječu na malo gospodarstvo, potprogram Kapaciteti najznačajniji je, jer izravno pruža potporu istraživačkoj infrastrukturi, malim i srednjim poduzećima, regionalnim poticajima i znanosti u društvu. Sedmim se okvirnim programom tako daje velik poticaj malom gospodarstvu jer upravo povezivanje znanosti i gospodarstva može dovesti do inovacija u kojima leži konkurentnost i rast.

Govoreći o poticanju maloga gospodarstva, te o programima koji predstavljaju višegodišnje smjernice, treba spomenuti i aktere u tom složenom zadatku. S obzirom na to da sve važnije politike i odluke dolaze od vrha Europske unije, ključnu ulogu u poticanju SME-a ima Europska komisija. Ona dijelom u poticanju djeluje samostalno, tj. neposredno, a dijelom preko Strukturnih fondova, Europskog investicijskog fonda i Europske investicijske banke.

Navedeni programi samo su dio politike poticanja SME sektora u EU koji bi trebali pridonijeti razvoju EU prema društvu znanja i mogu biti vrlo zanimljivi za hrvatske poduzetnike, koje karakterizira slaba inovativna aktivnost i slaba motiviranost za participaciju u istraživačkim projektima. Uz ove programe EU pruža brojne dodatne, povoljnije mogućnosti vezane uz financiranje poduzetničkih aktivnosti i obrazovne aktivnosti (*lifelong learning*, JEREMIE).

Na kraju, nameće se sasvim logično pitanje: „Isplati li se hrvatskom malom gospodarstvu ulazak u Europsku uniju?“

Da bi se dobio odgovor na to pitanje, potrebno je odvagati dobru i lošu stranu pristupanja.

Kao što je već rečeno, prilagođavanje maloga gospodarstva preporukama Unije, slijed je koji bi vjerojatno i sama Hrvatska željela radi podizanja konkurentnosti i razvijenosti gospodarstva.

Pretpristupne su radnje očito opravdane i poželjne, no ono što plaši hrvatske poduzetnike jesu promjene nakon ulaska u Uniju - suočavanje s konkurencijom.

Očekivani su pozitivni učinci: pristup većem tržištu, pristup programima EU-a, veća suradnja s poduzećima iz članica EU (širenje *best practices*), bolji pristup različitim izvorima financiranja. S druge strane, troškovi ulaska bit će povezani uz već navedenu potrebu većeg ulaganja u znanje, inovacije i tehnologiju. Za pretpostaviti je da će hrvatskim poduzetnicima trebati vremena da osjete povoljne učinke Europske

---

²² 7. Okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj(2007.)(online). Dostupno na: http://www.euroinfo.hr/index.php?page=category&cat_id=31&parent=30

unije, no ono što je sigurno jest da bi ostajanje izvan Unije značilo nedostatak finansijskih sredstava, izolaciju od inozemnih ulagača i nekonkurentnost u odnosu prema drugim zemljama.

Zbog toga, preostaje pripremiti se što bolje u ovom pretpristupnom razdoblju na ulazak u EU – ojačati i osposobiti institucije na korištenje sredstvima Unije, a male gospodarstvenike poticati na jačanje konkurentnosti, na povezivanje i suradnju kako bi se održali u mreži maloga gospodarstva Europske unije.

6. ZAKLJUČAK

Usporedbom dolazimo do zaključka kako malo gospodarstvo u Hrvatskoj poprima istovjetni značaj kao u razvijenim zemljama, stavlja se u središte svih politika, zakona i poticaja.

Očito je također da, usprkos nekim pokazateljima koji daju dojam da hrvatsko malo gospodarstvo može konkurirati europskomu, ostaje još uvijek relativno velik jaz koji Hrvatska mora premostiti. U tomu veliku važnost imaju mnogobrojni programi potpore što ih pružaju domaće institucije, ali malo se gospodarstvo mora ubrzano, a istovremeno kvalitetno osposobiti za nastup na velikom jedinstvenom europskom tržištu. Nacionalni programi potaknuli su razvoj ovoga sektora pa je on danas u većoj mjeri zastupljen u zaposlenosti, broju poduzeća i izvozu nego 2002., kad je tek bila ustanovljena posebna politika poticanja maloga gospodarstva. No, nacionalni programi najčešće su povezani s otklanjanjem barijera na nacionalnom tržištu i tek u manjem segmentu prate zahtjeve EU u pogledu izazovu u razvoju maloga gospodarstva.

Analiza je pokazala da se i poduzeća na jedinstvenomu europskom tržištu susreću s preprekama koje su prepoznate i u hrvatskim prilikama, ali i nove elemente koje EU stavlja pred zemlje članice, gdje od svih očekuje povećanu pozornost i finansijska davanja za istraživanje i razvoj te poticanje inovativnosti. Zbog toga su u radu istaknuti načini na koje EU pomaže razvoj konkurentnosti maloga gospodarstva s pomoću programa CIP i Sedmi okvirni istraživački program, kojima će se i Hrvatska moći koristiti i koji će joj pomoći u rješavanju razvojnoga jaza. Mjere koje zemlje poduzimaju ovisе o stupnju njihova razvoja - što je zemlja razvijenija i ima viši razinu blagostanja, to ima bolje preduvjete za razvijanje i prerastanje u poduzetničko društvo. S druge strane, manje razvijene zemlje, kakva je i Hrvatska, razvojem poduzetništva rješavaju problem visoke nezaposlenosti, o čemu govori i motivacijski indeks. EU svojim programima ide korak dalje i usmjerava se na višu razinu inovativnosti i poticanja poduzetničke kulture, što postaje imperativ za sve zemlje članice, a Hrvatska se mora dobro pripremiti i već sada raditi na stvaranju preduvjeta za uključivanje u te programe.

LITERATURA

Aras, S., (2007.). Korupcija(online). Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=20385

Assessment of compliance with the 2006 spring council conclusions for start – ups(2006.)(online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/start-ups/onestop2006.pdf.

Boromisa, A. & Samardžija, V. (2007.): Hrvatska i Lisabonska strategija: približavanje ciljevima?, Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja (Ur. K.Ott), Insitut za javne financije, Zagreb. Dostupno na: <http://www.ijf.hr>.

CIP – program za inovacije i konkurentnost Europske unije (2007.)(online). Dostupno na: http://www.euroinfo.hr/index.php?page=category&cat_id=75&parent=30

European Commission (2006): SMEs and entrepreneurship in the EU, Statistics in focus, No. 24.

European Commission (2007), Small and medium-sized enterprises-Key for delivering more growth and jobs. A mid-term review of Modern SME policy, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and SOcial Committee and the Committee of the Regions, COM (2007) 592 final

Financijski rezultati poslovanja malog gospodarstva za 2006. godinu (2007.)(online). Dostupno na: <http://hgk.biznet.hr/hgk/fileovi/10721.doc>

Gavranović A. (2006.). Rast i zapošljavanje u prvom planu, Lider, 24. studenog 2006., str.10 – 11

Hrvatski sabor(2002.).Odluka o proglašenju zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (online). Dostupno na: www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0630.htm

Katić, J.(2007.). Mali počeci, velika ostvarenja, Eukonomist, rujan 2007., str. 47.

Kersan-Škabić, I. (2004): «Promoting the SME’s Development and Competitiveness in the EU- Challenges to Croatian Economy», Proceedings of the 23rd International Conference on Organizational Scientific Science Development “Management, Knowledge and EU”, University of Maribor, Faculty of Organizational Sciences, Portorož, March 24-26, 2004., str. 299-306

Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (2006.)(online). Dostupno na: www.sabor.hr/fgs.axd?id=6412

Lozić, V. (2007.). Prevelika dominacija Zagreba, Lider, 13. srpnja 2007., str.7 – 9.

Malo gospodarstvo, HGK, 2007

Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji – 2007.godina (2007.)(online). Dostupno na: http://www.mvpei.hr/ei/download/2007/04/06/NPPEU_2007_web.pdf

Odluka o proglašenju zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (online). Dostupno na: www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0630.htm

Pristupanje Europskoj uniji: očekivani ekonomski učinci (2007.) (online). Dostupno na: <http://www.eizg.hr/AdminLite/FCKeditor/UserFiles/File/PRISTUPANE-EUROPSKOJ-UNIJI-1.pdf>

Putting SME first(2007.)(online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/sme_pack_en.pdf

Reducing administrative costs (2007.) (online). Dostupno na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l10101.htm>

Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj(2007.)(online). Dostupno na: http://www.euroinfo.hr/index.php?page=category&cat_id=31&parent=30

Seventh framework programme (2007 to 2013): Building the Europe of knowledge(2006.)(online). Dostupno na: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/i23022.htm>

Singer, S., (2007.). Znanje, inovacije, rast – formula poduzetničkog uspjeha(online). Dostupno na: www.cepor.hr/projekti/znanje_inovacije.pdf

Singer, S.; Lauc, B. (2005): Small and medium-sized enterprise development, National Report, CEPOR.

Small and medium sized enterprises – Key for delivering more growth and jobs. A mid-term review of modern SME policy (2007.) (online). Dostupno na: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/com_2007_0592_en.pdf

Small and medium sized enterprises (2004.). Dostupno na: [www.europarl.europa.eu/registre/etudes/fiches_techniques/2004/041400/04A_FT\(2004\)041400_EN.doc](http://www.europarl.europa.eu/registre/etudes/fiches_techniques/2004/041400/04A_FT(2004)041400_EN.doc), O

Škrtić, M. (2005): Hrvatsko malo poduzetništvo i Europska unija, Računovodstvo, revizija i financije, br.9, str. 114-120.

TI: Indeks korupcije u Hrvatskoj isti kao lani (2006.) (online). Dostupno na: www.pravosudje.hr/Download/2006/11/06/TI_indeks_korupcije_u_Hrvatskoj_isti_kao_lani.doc (12.01.2008.)

WEF, 2007, Global Competitiveness Report 2007-08, dostupno na <http://www.weforum.org/>.

Ines Kersan-Škabić, Ph. D.

Associate professor
Juraj Dobrila University of Pula
Department of Economics and Tourism

Marina Banković, B. S.

Juraj Dobrila University of Pula
Department of Economics and Tourism

SMALL ENTERPRISES IN CROATIA AND EU ENTRANCE***Summary***

In the paper authors show and compare the SME sector development in Croatia and EU. They emphasize the problems of development and analyze measures and actions for promoting SME and entrepreneurship development. Special accent is on the special EU programs assigned to increase the SME competitiveness. CIP programs for innovation promoting and the Seventh Framework Research Program for research promoting are emphasized. Authors conclude that SME sector in Croatia has achieved dynamic development and high share in employment and export, but there is a need to remove obstacles on the domestic market, and, at the same time, to begin to intensify activity for participation on Single European Market.

Key words: SME, competitiveness, EU, entrepreneurship

JEL classification: F15

